

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Історичний факультет
Кафедра політології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи *О.А. Кузнецова*

«27 серпня 2016 р.»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Ступінь бакалавра

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Шифр і найменування спеціальності

052 Політологія

Освітня програма

Політологія

2019–2020 навчальний рік

Розробники: Василевич Юлія Валеріївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології _____ (Василевич Ю. В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (Ніколаєнко Н. О.)

«27» серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>	ДФН	
	Спеціальність <u>052 Політологія</u>		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – мультимедійна презентація	Ступінь бакалавра	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90 год.		2-й	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0,5 самостійної роботи студента – 5		3-й	4-й
		Лекції	
		-	4 год.
		Практичні, семінарські	
		-	4 год.
		Самостійна робота	
	-	82 год.	
Загальний обсяг годин: 90 год.			
Вид контролю: залік			

Мова викладання – українська.

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 8 год. : 82 год. (9 % : 91 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу передбачає наступне:

- привести в належну систему знання, одержані студентами з політичної історії України, доповнити їх матеріалом про новітні досягнення вітчизняної історичної науки;
- підкреслити тісний зв'язок державотворчих процесів в Україні зі світовими політичними процесами;
- виховувати студентів в патріотичному дусі, любові до своєї країни та свого народу;
- виробити у студентів підхід до суспільних явищ із позицій історизму, діалектичного розуміння багатогранності й суперечливості вітчизняної політичної історії;
- розвивати вміння всебічно, критично аналізувати інформацію з різноманітних історичних та сучасних джерел, самостійно, творчо усвідомлювати проблеми суспільного розвитку сьогодення;
- розвивати інтерес і повагу до історії свого народу, своєї держави, її політичного минулого та сучасності.

Завдання вивчення дисципліни:

- * сформулювати уявлення про етапи розвитку української державності, основні концептуальні

підходи до її періодизації;

- * сформуванню цілісної уяви про періоди української державності, особливості їх становлення і перебігу та причини втрати;
- * виробити навички аналізу соціально-політичних, економічних, національних, релігійно-культурних явищ та процесів, котрі, з одного боку, сприяли становленню української державності, з іншого, спричинили її падіння;
- * формування у студентів суспільної свідомості, політичної культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення політичної орієнтації;
- * формування історичної свідомості, яка відповідає потребам демократичного суспільства, набуває особливого значення й тому, що вона є водночас основою політичної культури.

Передумови для вивчення дисципліни. Система підготовки майбутніх фахівців із політології вимагає впровадження міждисциплінарного підходу. Тому вивчення пропонованої навчальної дисципліни засноване на взаємодоповнюючій організації навчального матеріалу, котрий студенти опановували в наступних навчальних курсах: «Загальна теорія політики», «Теорія держави і права», «Історія політичних вчень», «Філософія», «Соціально-політичні та країнознавчі студії», «Правознавство», «Політична історія України».

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Очікувані результати навчання. Після освоєння дисципліни студенти повинні знати і вміти: основні проблемно-теоретичні питання курсу в їх історичній перспективі; вільно оперувати набутими історичними фактами для підтвердження основних теоретичних узагальнень; вміти вести наукову дискусію, відстоювати й аргументувати свою точку зору, знати погляди вітчизняних та зарубіжних істориків на ту чи іншу проблему; розглядати окремо взяте політичне явище в його розвитку, розуміти значення державотворчих процесів для долі українського народу, дати їй власну оцінку; вільно оперувати основними історичними поняттями та категоріями, орієнтуватися в часі, знати хронологію, видатних політичних діячів; оцінювати сучасні явища політичного життя України з точки зору їх дальшої перспективи; знати історико-політичну карту України, розглядати вітчизняних державотворчих процесів у контексті світових, загальноцивілізаційних вимірів; представляти результати наукового пошуку у формі доповідей із використанням сучасних технологій, конкретно вести дискусію.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями**:

1. Загальнопредметні:

- орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
- застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;
- продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі;
- використовувати у майбутній практичній діяльності нові наукові та практичні здобутки або інформацію;
- виявити здатність до співпраці, ясно, логічно висловлювати свою думку з проблемних питань дисципліни;
- оцінювати сучасні явища соціально-економічного та політичного життя України з точки зору їх дальшої перспективи;
- самостійно, творчо усвідомлювати проблеми державотворення у минулому та сьогоденні України

2. Фахові:

- оцінювати і прогнозувати політичні і соціальні події в політичному минулому України;
- формувати власні оцінки, позиції щодо ставлення до минулого, сучасного і майбутнього України;
- використовувати принципи історичного підходу при інтерпретації різних подій суспільного життя як минулого, так і теперішнього;
- критично оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні, правові та інші події і явища на підставі відповідного обсягу знань.

3. Програма навчальної дисципліни

КРЕДИТ 1. Державні утворення на українських землях у найдавніші часи до XVI ст.

Тема 1. Найдавніші державні утворення на українських землях. Давньоруська держава. Найдавніші народи та державні об'єднання на терені України.

Грецькі міста-колонії Північного Причорномор'я (VII – III ст. до н.е.). Причини їх заснування, господарське і політичне життя. Стосунки з сусідніми народами. Культура.

Держава готів у Північному Причорномор'ї (III – IV ст.). Війни з гунами, сарматами і антами. Прийняття християнства.

Соціально-економічні, географічні, етнічні та політичні чинники об'єднання східнослов'янських племен. Відносини з хазарами. Додержавні утворення у східних слов'ян. Передумови виникнення державності. Племінні князівства.

Князювання Аскольда та Діра. Перша спроба християнізації руських земель.

Київська Русь: етапи політичної історії. Державно-політичний лад Київської Русі.. Феодальна розробленість Русі. Розпад Київської держави. Монголо-татарська навала. Галицька і Волинська земля до поч. XII ст. Роман Мстиславич. Данило Галицький. Галицько-Волинське князівство за наступників Данила Галицького. Криза Галицько-Волинської держави. Її розпад.

Тема 2. Перехід українських земель під владу Литви та їхнє політичне становище в XIV – XVI ст. Експансія Литви, Польщі й Угорщини. Литовсько-Руська держава. Територія. Адміністративно-територіальний устрій українських земель наприкінці XIV ст. Суспільно-політичний лад. Польсько-Литовська унія. Кревська унія. Боротьба Литви й Москви за давньоруську спадщину. Галичина під владою Польщі. Зміни в соціально-політичному устрої Галичини. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського і королівства Польського. Річ Посполита. Люблінська унія. Захоплення українських земель Польщею. Адміністративно-територіальний устрій у складі Речі Посполитої. Соціальна структура суспільства. Шляхта. Магдебурзьке право. Фільварки і кріпосне право. Україна і Крим. Відсіч турецько-татарській агресії.

КРЕДИТ 2. Українська державність козацько-гетьманської доби

Тема 3. Козацька гетьманська держава – Гетьманщина. Виникнення українського козацтва. Передумови виникнення козацтва. Запорозька Січ. Реєстрове козацтво. Роль козацтва у формуванні національної свідомості.

Державні процеси в Гетьманщині. Ліквідація старих структур державної влади і організація нових. Територіальний і адміністративно-військовий поділ України. Центральні і місцеві органи влади. Господарська і фінансова політика. Судівництво. Збройні сили. Релігійне питання. Налагодження дипломатичної служби. Стосунки з сусідніми державами. Соціальна структура українського суспільства та зміни в ній. Єврейське питання.

Криза козацької автономії. Характерні особливості розпаду української державності та загальний занепад. Руїна. Поділ України на Лівобережну і Правобережну. Втручання у справи України сусідніх держав: Польщі, Московської держави, Османської імперії, Кримського ханства.

Тема 4. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст. Втрата Україною автономії. Ідея української державності в політиці лівобережних та правобережних гетьманів. Стабілізація політичного життя в Україні в кінці XVII ст. Наступ царизму на автономію України. Іван Мазепа. Україна і Північна війна. Конституція П. Орлика 1711 року. Обмеження влади лівобережних гетьманів. Діяльність Малоросійської колегії. Правління Гетьманського уряду (1735 – 1750). Гетьман К. Розумовський. Запоріжжя у 1709 – 1775 рр. Зруйнування Запорозької Січі у 1775 р. Еволюція соціальної структури України у XVIII ст. Взаємовідносини української та російської культур. Історичне значення існування Української Гетьманської держави другої половини XVII – XVIII століття.

Занепад та поділи Речі Посполитої. Нове політичне розчленування України Російською та Австрійською імперіями. Політичні наслідки входження українських земель до складу імперій.

КРЕДИТ 3. Українська державність у XX – XXI ст.

Тема 5. Українська національно-демократична революція (1917 – 1920 рр.). Шляхи і перспективи розвитку українського національно-визвольного руху на початку XX ст. формування політичних партій та рухів в Україні. Загальноросійські політичні партії і їхнє ставлення до

українського питання.

Активізація національно-визвольного руху. Політичне життя Західної України.

Утворення Центральної Ради. Універсали Центральної Ради. Прорахунки Центральної Ради. Війна Радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР. Ультиматум Раднаркому. Проголошення самостійності України. IV Універсал. Брестський договір. УНР за австро-німецької окупації. Конституція УНР. Українська держава. Павло Скоропадський. Гетьманський переворот. Програма гетьмана Скоропадського. Внутрішня політика гетьманського уряду. Падіння гетьманату. Становлення й реформи Директорії. Міжнародне становище УНР. Україна під білогвардійською диктатурою. Відновлення радянської влади в Україні. Революційно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Державне будівництво ЗУНР. Є. Петрушевич. Злука УНР і ЗУНР. Причини поразки та уроки Української революції 1917 – 1920 рр.

Тема 6. Українська радянська республіка в 20-х – 30-х рр. XX ст. Проголошення радянської влади в Україні. Міжнародне і внутрішнє становище України у 20-х рр. XX ст. Утвердження радянського устрою в Україні в процесі утворення СРСР. Політична оцінка входження України до складу Радянського Союзу.

Соціально-політичне, економічне становище України у складі СРСР, обмеження і втрата Україною державного суверенітету. Політична дискусія щодо національного питання. Політика «коренізації»: форма, зміст і результати.

Посилення тоталітарного режиму, формування культу особи Сталіна. Посилення ролі репресивних органів у політичному житті. Впровадження партійної системи як засобу обмеження прав людини. Політична та ідеологічна цензура.

Політико-правовий статус українців у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Тема 7. Українська РСР у 40-х – 80-х рр. XX ст. Суспільно-політичне життя в Україні в 90-і рр. XX ст. Розвиток України в 1945 – 1949 рр. УРСР – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй. Антинаціональна політика радянського керівництва в Україні. Політика русифікації. Політична ситуація в Західній Україні. Боротьба УПА проти радянської тоталітарної системи. Операція «Вісла».

Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр. Шістдесятники, самвидав, дисидентський рух як вияв політичної опозиції комуністичному режимові в Україні. Соціально-економічний та політичний розвиток. Неосталінізм. Нові тенденції в діяльності українського опозиційного руху.

Конституція УРСР 1978 р. Загроза кризи радянської системи. «Перебудова» і розпад Радянського Союзу.

Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи.

Політичні наслідки розпаду Радянського Союзу для України. Зростання громадсько-політичної активності суспільства. «Гласність» і повернення народові правди про минуле України. Початок формування багатопартійності в Україні.

Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в СРСР на події в Україні. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р.

Конституційний процес в Україні. Конституція України 1996 р. Вибори до Верховної Ради 1998 р. Вибори Президента України 1999 р.

Тема 8. Розбудова Української незалежної держави. Політична ситуація в Україні на початку 2000-х рр. Вибори до Верховної Ради 2002 р. розстановка політичних сил напередодні президентських виборів 2004 р. Помаранчева революція.

Президентські вибори 2014 р.

Інтегрування України в європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. «Революція Гідності». Агресія Росії проти України. Президентські та парламентські вибори 2019 р. Антитерористична операція.

Соціально-економічні та суспільні зрушення на сучасному етапі. Стан економіки. Суспільне життя. Відродження духовності. Мова, освіта, наука. Демократизація художньої сфери. Становище церкви. Зовнішня політика незалежної України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Види роботи			
	Кількість годин			
	Л	Сем	Ср	Усього
Кредит 1. Державні утворення на українських землях у найдавніші часи до XVI ст.				
Тема 1. Найдавніші державні утворення на українських землях. Давньоруська держава	-	-	15	15
Тема 2. Перехід українських земель під владу Литви та їхнє політичне становище в XIV – XVI ст.	-	-	15	15
Усього годин	-	-	30	30
Кредит 2. Українська державність козацько-гетьманської доби				
Тема 3. Козацька гетьманська держава – Гетьманщина.	-	-	15	15
Тема 4. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст. Втрата Україною автономії	-	-	15	15
Усього годин	-	-	30	30
Кредит 3. Українська державність у XX – XXI ст.				
Тема 5. Українська національно-демократична революція (1917 – 1920 рр.)	1	1	6	8
Тема 6. Українська радянська республіка в 20-х – 30-х рр. XX ст.	1	1	5	7
Тема 7. Українська РСР у 40-х – 80-х рр. XX ст. Суспільно-політичне життя в Україні в 90-і рр. XX ст.	1	1	6	8
Тема 8. Розбудова Української незалежної держави	1	1	5	7
Усього годин	4	4	22	30
Разом	4	4	92	90

5. Темі лекційних занять

№	Назви тем	Кількість годин
Кредит 3. Українська державність у XX – XXI ст.		
1.	Тема 5. Українська національно-демократична революція (1917 – 1920 рр.)	1
	Тема 6. Українська радянська республіка в 20-х – 30-х рр. XX ст.	1
2.	Тема 7. Українська РСР у 40-х – 80-х рр. XX ст. Суспільно-політичне життя в Україні в 90-і рр. XX ст.	1
	Тема 8. Розбудова Української незалежної держави	1
Усього годин		4

6. Темі семінарських занять

№	Назви тем	Кількість годин
Кредит 3. Українська державність у XX – XXI ст.		
1.	Тема 5. Українська національно-демократична революція (1917 – 1920 рр.)	1
	Тема 6. Українська радянська республіка в 20-х – 30-х рр. XX ст.	1
2.	Тема 7. Українська РСР у 40-х – 80-х рр. XX ст. Суспільно-політичне життя в Україні в 90-і рр. XX ст.	1
	Тема 8. Розбудова Української незалежної держави	1
Усього годин		4

7. Самостійна робота

№	Назви тем	Кількість годин
Кредит 1. Державні утворення на українських землях у найдавніші часи до XVI ст.		
	Тема 1. Найдавніші державні утворення на українських землях. Давньоруська держава	15

	Тема 2. Перехід українських земель під владу Литви та їхнє політичне становище в XIV – XVI ст.	15
Кредит 2. Українська державність козацько-гетьманської доби		
	Тема 3. Козацька гетьманська держава – Гетьманщина.	15
	Тема 4. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст. Втрата Україною автономії	15
Кредит 3. Українська державність у XX – XXI ст.		
	Тема 5. Українська національно-демократична революція (1917 – 1920 рр.)	6
	Тема 6. Українська радянська республіка в 20-х – 30-х рр. XX ст.	5
	Тема 7. Українська РСР у 40-х – 80-х рр. XX ст. Суспільно-політичне життя в Україні в 90-і рр. XX ст.	6
	Тема 8. Розбудова Української незалежної держави	5
	Усього годин	4

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає представлення результатів дослідження у формі мультимедійної презентації Microsoft Power Point.

Основне завдання цих видів діяльності – спонукати студентів до творчої активності, самостійності, прищепити вміння узагальнювати вивчену літературу

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1. Дотримуватись правил виконання робіт та рекомендацій викладача.
2. Назва наукової роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати по суті вирішеної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий підзаголовок.
3. При написанні роботи автор повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.
4. Необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	незараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного, кредитного і підсумкового оцінювання знань.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів кредиту, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на практичних заняттях, виконання студентами різних видів письмових (самостійних робіт) робіт.

Оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики кредиту, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи та навчальної активності студентів.

Завдання *підсумкового контролю* є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів із навчальної дисципліни:

«Відмінно»

- повне виконання вимог навчальної програми; глибоке засвоєння та розуміння програмного матеріалу, необхідного для кваліфікованого аналізу та оцінки політичних явищ та подій; здатність вільно орієнтуватись у визначенні основних категорій та понять з кожної теми; вміння давати вичерпні та аргументовані відповіді на поставлені запитання; глибокий, всебічний аналіз політичних процесів і явищ; чіткий виклад і вміння обґрунтувати власний погляд на розглянуті питання; творче опрацювання основної та додаткової літератури до всіх тем.

«Добре»

- повне виконання вимог навчальної програми; засвоєння та розуміння всього програмного матеріалу, здатність до загального аналізу явищ та подій; визначення категорій та понять з незначними помилками у дефініціях; уміння давати обґрунтовані, послідовні, з окремими порушеннями логіки та повноти викладу відповіді; загальний політологічний аналіз політичних процесів і явищ у світі; опрацювання основної літератури до всіх тем навчальної дисципліни.

«Задовільно»

- виконання основних вимог навчальної програми та планів семінарів (практичних); засвоєння основних положень програмного матеріалу; неповне, але достатнє висвітлення розглянутих питань; наявність помилок у відповідях; здатність орієнтуватись у визначенні категорій та понять; порушення логіки та аргументованості у висвітленні питань; поверхове ознайомлення з основною літературою до всіх тем.

«Незадовільно»

- невиконання вимог навчальної програми та планів семінарів (практичних); незнання програмного матеріалу; невміння визначати категорії та поняття; відсутність навичок аналізувати культурні процеси і явища; відмова від відповіді на одне чи декілька запитань; необізнаність з рекомендованою літературою.

Оцінка за виконання ІНДЗ, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість у правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньооб'єктивні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								ІНДЗ	КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
20	20	20	20	20	20	20	20	40	100	300/100

10. Засоби діагностики

Засоби діагностики успішності навчання передбачають оцінювання усних і письмових

відповідей під час семінарських занять; проведення бліцопитувань усіх присутніх студентів групи, або вибіркоче опитування частини студентів; написання контрольних робіт; поточне тестування після вивчення змістового блоку тем); перевірка конспектів першоджерел, захист навчально-дослідної роботи за обраною темою, презентація наукових досліджень тощо.

Загальну підсумкову оцінку студенти одержують шляхом складання набраних балів із дисципліни за роботу протягом семестру згідно з рейтинговими нормативами.

11. Методи навчання

Методи навчання: 1. Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти отримують знання з лекції, навчальної та методичної літератури, за допомогою інших засобів у «готовому» вигляді. Сприймаючи та осмислюючи факти, оцінки та висновки, студенти залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод підходить особливо при передачі великого обсягу інформації. 2. Репродуктивний метод. До нього відносять застосування вивченого на основі взірця або правила. Діяльність студентів має алгоритмічний характер. 3. Метод проблемного викладу. Викладач формулює пізнавальну задачу, а далі, використовуючи систему доказів, порівнюючи різні точки зору та підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання. 4. Частково-пошуковий, або евристичний метод. Він полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у процесі навчання або самостійно сформульованих пізнавальних задач під керівництвом педагога або на основі евристичних програм та вказівок. Процес мислення при цьому набуває продуктивного характеру, водночас знаходиться під контролем викладача або самоконтролем на основі роботи над програмами та навчальними посібниками. Різновид – евристична бесіда на семінарах та колоквиумах. 5. Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблеми та задач та короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу та проводять іншу роботу пошукового характеру. Створюються передумови для оволодіння методами наукового дослідження.

12. Рекомендована література

1. Білоцерківський В. Я. Історія України : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2007. 536 с.
2. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна / упоряд. О. Реєнт. К. : Вид-во КЛІО, 2013. 784 с.
3. Гай-Нижник П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення. К. : ЩеК, 2010. 304 с.
4. Горобець В. «Чорна рада» 1663 року. Передумови, результати, наслідки. К.: Ін-т історії України НАН України, 2013. 2006.
5. Горобець В. М. Україна: Люблінська унія та народження нової вітчизни. К. : Кріон, 2009. 203 с.
6. Горюнова К. І. Євроінтеграція : навч. посіб. К. : Академвидав, 2013. 221 с.
7. Історія України: Новітня доба : навч. посіб. / В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко та ін. ; за ред. В. М. Литвина. К. : Академвидав, 2012. 480 с.
8. Історія України : навчальний посібник / уклад. І. І. Лаврова ; М-во освіти і науки України. Маріуполь : ПДТУ, 2014. 142 с.
9. Історія України : навчально-методичний посібник / Н. О. Рижева, О. С. Козирев, М. Е. Козирева, Ю. В. Василевич. Миколаїв : Іліон, 2014. 534 с.
10. Кульчицький С. Сталінський «сокрушительный удар» 1932–1933. К. : Темпора, 2013. 316 с.
11. Наймарк Н. М. Геноциди Сталіна / пер. з англ. В. Старка. К. : Києво-Могилянська академія, 2011. 135 с.
12. Нариси історії Української революції 1917–1921 років / гол. редкол. В. А. Смолій ; кер. авт. кол. В. Ф. Верстюк. К. : Наук. думка, 2012. Кн. 2. 464 с.
13. Патриляк І.К. Україна в роки Другої світової війни. Спроба нового конституційного погляду / І. К. Патриляк, М. А. Боровик. К. : Меланіка, 2010. 590 с.
14. Політична енциклопедія / гол. ред. Ю. Левенець. К. : Парлам. вид-во, 2011. 808 с.
15. Політична історія України : посібник / за ред. д. іст. н., проф. В. І. Танцюри. К. : Академія, 2001. 488 с.
16. Смолій В. А. Українська національна революція XVII століття (1648–1676) / В. А. Смолій, В. С. Степанков. К. : Києво-Могилянська академія, 2009. 447 с.
17. Солдатенко В. Проект «Україна» 1917–1920 рр. Постаті. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 511 с.

18. Танцюра В. І. Історія України : навчальний посібник / В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014.
19. Тимченко В. В. Відносини Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки (листопад 1919 – квітень 1920 рр.). К. : Ін-т історії України НАН України, 2013. 347 с.
20. Україна: політична історія ХХ – початок ХХІ ст. / ред. рада : В.М. Литвин (голова) та ін. ; редкол. : В. А. Смолій, Ю. А. Левенець (співголови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2007. 1028 с.
21. Українська революція 1917–1921 років: погляд із сьогодення / гол. редкол. В. М. Литвин. К. : Укр. ін.-т нац. пам'яті, 2013. 656 с.
22. Чухліб Т. Іван Мазепа. К. : Арій, 2013. 224 с.
23. Шаповал В. М. Історія Основного Закону: конституційний процес в Україні у 1990–1996 рр. / В. М. Шаповал, А. В. Корнєєв. Х. : Фоліо, 2011. 111 с.
24. Шитюк М. М. Голодомор 1932–1933 років в Україні в сучасній історіографії (1986–2009 роки) / М. М. Шитюк, К. В. Назарова. Миколаїв, 2012. 228 с.
25. Яремчук В. Д. Українська багатопартійність Наддніпрянської і Західної України: компоративний аналіз (1899–1918 рр.). К. : Ін-т історії України НАН України, 2012. 504 с.

13. Інформаційне забезпечення дисципліни

Світлична В. В. Історія України : навчальний посібник. 4-е вид. К. : Каравела, 2005, 2006, 2007. 400 с.	15
Алексєєв Ю. М. Історія України : навчальний посібник / Ю. М. Алексєєв, А. Г. Вертегел, В. М. Даниленко. К. : Каравела, 2004. 256 с.	9
Кормич Л. І. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття : навч. посібник / Л. І. Кормич, В. В. Багамський. 2-е вид., доп. і перероб. Харків : Одиссей, 2001. 480 с.	1
Історія України та її державності : навчальний посібник для студентів вищих закладів. 3-тє вид., перероб. і доп. Львів : Бескид Біт, 2005. 368 с. : іл.	10
Бойко О. Д. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє вид., виправ., доп. К. : Академія, 2006. 688 с.	7
Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 367 с.	5
Козирев О. С. Історія України : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2007 Ч. 1: Від найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття. 120 с.	10
Історія України : посібник для студентів вищих технічних навчальних закладів. К. : Академія, 2001. 480 с.	10
Губарев В. К. Історія України : конспект лекцій для студентів і викладачів. Донецьк : БАО, 2008. 352 с.	1
Білоцерківський В. Я. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє, випр. і доповн. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 536 с.	5
Король В. Ю. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє, випр. і доповн. К. : Академія, 2008. 496 с.	6
Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Г. Д. Темка, Л. С. Тупчієнка. К. : Академія, 2002. 480 с.	2
Гончарук П. С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ століття : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. 528 с.	3
Крупник Л. О. Історія України: формування етносів, нації, державності. К. : Центр навчальної літератури, 2009. 216 с.	4
Лазарович М. В. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Знання, 2008. 683 с.	1
Лановик Б. Д. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович. К. : Знання-Прес, 2003. 733 с.	1
Литвин В. М. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Наукова думка, 2006. 728 с.	1

Мельник А. І. Історія України. К. : Центр навчальної літератури, 2000. 88 с.	20
Остафійчук В. Ф. Історія України: сучасне бачення : навчальний посібник. 4-ге вид., виправ. К. : Знання-Прес, 2008. 424 с.	1
Савченко Н. М. Історія України: модульний курс : навч. посібник / Н. М. Савченко, М. К. Подольська. К. : ІНКОС, Центр навчальної літератури, 2006. 544 с.	10
Шитюк М. М. Землі української постаті знанні : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2011. 724 с.	2
Юрій М. Ф. Історія України : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Кондор, 2004. 252 с.	1

Інформаційні ресурси

1. Політична історія України : посібник / за ред. д. іст. н., проф. В. І. Танцюри. К. : Академія, 2001. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/235-politichna-storya-ukrani-tantsyura-v-.html>
2. Білоцерківський В. Я. Історія України : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. – URL: <http://textbooks.net.ua/content/category/35/61/41/>
3. Бойко О. Д. Історія України : посібник. 2-ге вид., доп. К. : Академія, 2002. 662 с. URL: <http://istfak.org.ua/biblioteka-istfak/elektronna-biblioteka/category/9-istoriya-ukrajini?download=49:boiko-o-d-istoriia-ukrainy-posibnyk>
4. Гусєв В. І. Історія України : підруч. для інозем. студ. вищ. навч. закл. / В. І. Гусєв, Г. Д. Казьмирчук, В. П. Капелюшний, М. Г. Казьмирчук, Г. С. Черевичний ; кер. авт. кол. Г. Д. Казьмирчук. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 464 с. URL: http://www.history.univ.kiev.ua/humanitary/book_ukr.pdf
5. Енциклопедія історії України. – URL: <http://www.litopys.com.ua/>
6. Історія України : словник-довідник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Яцюк, Л. М. Жванко, О. Л. Рябченко, Г. Г. Фесенко ; за ред. М. В. Яцюка ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2010. 247 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/18656/1/5_ІСТОРИЯ_УКРАЇНИ_СЛОВНИК__на_друк_н.pdf
7. Лазарович М. В. Історія України : підручник. 3-тє вид., стер. К. : Знання, 2013. 685 с. URL: http://libfree.com/125444658-istoriyaistoriya_ukrayini__lazarevich_mv.html
8. Мирончук В. Д. Історія України : навчальний посібник / В. Д. Мирончук, Г. С. Ігошкін. К. : МАУП, 2002. URL: <http://textbooks.net.ua/content/category/35/51/41/>
9. Танцюра В. І. Історія України : навчальний посібник / В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. URL: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua/pdf/Hist_of_Ukraine.pdf
10. Український історичний термінологічний словник історії. URL: <http://www.marazm.org.ua/istoria/termin/index.php>
11. Сайт «Історія України» пропонує книги: Наталія Яковенко «З найдавніших часів до кінця XVIII ст.» та Ярослав Грицак «Формування модерної української нації XIX–XX ст.». URL: <http://history.franko.lviv.ua/>
12. Сайт «Історія України» пропонує повнотекстові версії книг: Орест Субтельний «Історія України» (видання 1991 року), Ілько Борщак, Рене Мартель «Іван Мазепа» (видання 1931 року), Михайло Грушевський «Ілюстрована Історія України» (репринтне видання 1913 року) та інші. URL: <http://uahistory.kiev.ua/>
13. Веб-ресурс «ARATTA» пропонує електронну версію Енциклопедії «Трипільська цивілізація» - академічне видання про державу Аратта. URL: <http://aratta.vinnitsa.com/a2.html>
14. Електронна бібліотека давньої української літератури «Ізборник». Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації українського літопису, хроніки, житія, апокрифи, граматики, лексикони, історично-мемуарна проза, перекладні та поетичні твори, Слово о полку Ігоревім тощо. URL: <http://litopys.org.ua/index.html>
15. Сайт «Українська історична бібліотека» (UKRAINIAN HISTORICAL LIBRARY) пропонує повнотекстові версії історичних документів, наукових статей, монографій з фонду бібліотеки. URL: <http://www.ukrhistory.narod.ru>
16. Електронна версія книги Серафіма Юшкова «Нариси з історії виникнення і початкового феодалізму в Київській Русі». URL: <http://litopys.org.ua/yushkov2/yush.htm>